

До разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 70.895.094
Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова
29013 м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, 8

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидатки юридичних наук, доцентки ЛИТВИНЕНКО Ірини
Леонідівни на дисертацію ЗАХАРКЕВИЧА Володимира Васильовича на
тему «Правовий статус органів публічної адміністрації у сфері
забезпечення енергетичної ефективності», поданої на здобуття наукового
ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право
за спеціальністю 081 Право**

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Актуальність теми дисертаційного дослідження ЗАХАРКЕВИЧА Володимира Васильовича є беззаперечною та обумовлена комплексом чинників стратегічного, правового та безпекового характеру, з якими стикається Україна в процесі євроінтеграції та повоєнної відбудови.

Трансформація вітчизняного енергетичного сектору, підвищення рівня енергетичної незалежності та масове впровадження технологій енергоефективності визначені серед ключових пріоритетів державної політики. Водночас сучасні реалії децентралізації вимагають зміщення акцентів у реалізації енергетичної стратегії безпосередньо на регіональний та місцевий рівні. Саме органи публічної адміністрації на місцях та органи місцевого самоврядування стають головними суб'єктами, які мають забезпечувати формування та практичну реалізацію ефективної енергополітики.

У цьому контексті виникає гостра науково-практична потреба у створенні цілісного, збалансованого правового механізму взаємодії між технологічними інноваціями, нормативним регулюванням та інституційним забезпеченням. Традиційні підходи до управління енергозбереженням часто виявляються малоефективними через відсутність системного зв'язку між законодавчими нормами та реальним обсягом повноважень суб'єктів публічної адміністрації в громадах. Тому дисертаційне дослідження, спрямоване на теоретичне обґрунтування та розробку практичних рекомендацій щодо оптимізації та розширення адміністративно-правового статусу органів публічної адміністрації та місцевого самоврядування у сфері

енергоефективності, є надзвичайно своєчасним для науки адміністративного права.

Особливої ваги роботі додає спроба автора вибудувати інтегровану модель взаємодії елементів «технологія – право – інституція». Пошук оптимальних юридичних інструментів – зокрема, через призму диверсифікації правових джерел формування місцевих револьверних фондів, залучення міжнародної технічної допомоги та активізації публічно-приватного партнерства – формує підґрунтя для реального підвищення енергетичної стійкості українських громад.

Таким чином, високий рівень актуальності обраної теми дослідження полягає у безпосередньому зв'язку роботи із нагальними потребами реформування енергетичного та адміністративного законодавства України, завданнями модернізації інфраструктури та стратегічним курсом держави на досягнення енергетичної безпеки та кліматичної нейтральності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна. Обґрунтованість наукових положень досягається насамперед поєднанням нормативно-правового аналізу з емпіричною верифікацією висновків. Дисертант систематично підкріплює теоретичні твердження конкретними статистичними даними: відсоток будівель зі сертифікатами, обсяги фактичного фінансування Фонду енергоефективності, кількість когенераційних установок, що отримали статус вискоефективних. Такий підхід відповідає сучасним стандартам доктринальних досліджень у галузі публічного права, що передбачають не лише тлумачення норм, а й оцінку їх реальної результативності.

Слід відзначити й методологічну послідовність у застосуванні авторської тричленної системи оціночних ознак державної політики – когерентності, ієрархічності та повноцінності. Ця система є авторською розробкою і не запозичена без переосмислення з доктринального джерела, що свідчить про самостійність наукового пошуку. Її послідовне застосування до аналізу державної політики у підрозділі 2.1 і порівняльне використання в третьому розділі забезпечують внутрішню узгодженість дослідження.

Робота будується за логікою послідовного аналізу: від загального нормативного огляду і теоретичних засад у першому розділі – до компетенційного аналізу конкретних органів у другому – і до реформаторських пропозицій у третьому. Кожен рівень аналізу не дублює попередній, а додає новий вимір: нормативний, компетенційний, реформаторський.

Особливу цінність у першому розділі має виявлена і детально аргументована тенденція переходу від індикативного до юридично зобов'язального підходу в регулюванні енергоефективності. Простеживши цю тенденцію від перших редакцій законодавства до запровадження

Законом № 3764-IX принципу «енергоефективність насамперед» та появи обов'язкових траєкторій реконструкції будівельного фонду за Директивою (ЄС) 2024/1275, дисертант переконливо доводить, що відповідна сфера зазнала якісного нормативного перевороту, а не еволюційного вдосконалення.

У другому розділі заслуговує на особливу увагу аналіз правового статусу Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. Дисертант переконливо показує, що НКРЕКП є нетиповим суб'єктом у системі органів, визначених статтею 4 Закону «Про енергетичну ефективність», оскільки впливає на стан енергоефективності не через пряме адміністративне регулювання, а через тарифний механізм – тобто через економічні, а не адміністративні інструменти. Виявлення цього функціонального дуалізму є самостійним теоретичним результатом.

У третьому розділі практичну цінність становить аналіз пілотного досвіду програми U-LEAD з розроблення муніципальних енергетичних планів для 48 громад, де дисертант виявляє ключовий практичний бар'єр – відсутність правового механізму отримання даних від операторів систем розподілу – і формулює на цій основі конкретну законодавчу пропозицію. Такий підхід від практичної проблеми до нормативного вирішення є методологічно зрілим і підтверджує прикладну значущість дослідження.

Дисертація відповідає критеріям наукової новизни та є самостійною науковою працею.

По-перше, особливого наукового значення набуває комплексний аналіз природи так званого «подвійного інституційного статусу» Секретаріату Енергетичного Співтовариства: дисертант уперше в українській адміністративно-правовій науці кваліфікує поєднання наглядової і фінансово-розпорядчої функцій в одному органі як структурний потенційний конфлікт інтересів з позиції теорії адміністративного права, зберігаючи при цьому наукову коректність і не роблячи необґрунтованих оціночних суджень.

По-друге, вагомим теоретичним внеском є розроблена дисертантом концепція асиметрії компетенційної архітектури: виявлення того, що адміністративно-сервісна і стимулююча складова компетенції органів виконавчої влади є розвиненою, тоді як контрольно-каральна – нерозвиненою, є не констатацією факту, а системним теоретичним узагальненням, яке пояснює фактичну вибіркковість дотримання вимог законодавства суб'єктами господарювання.

По-третє, наукової новизни набуває обґрунтування правового статусу місцевих револьверних фондів як прояву конституційного принципу фінансової автономії місцевого самоврядування. Включення цього інституту до системи адміністративно-правових інструментів місцевої енергетичної

політики, на відміну від його традиційного розгляду виключно у фінансово-правовому вимірі, є оригінальним авторським підходом.

По-четверте, позитивної оцінки заслуговує обґрунтування концепції «технологічного стрибка» (leapfrogging) не лише як технологічної, а й як правової категорії: дисертант переконливо доводить, що реалізація цього підходу при відбудові зруйнованої комунальної інфраструктури потребує конкретних змін у будівельному, дозвільному та методичному регулюванні, перетворюючи технологічну ідею на юридично операціоналізований механізм.

Оформлення дисертації відповідає встановленим вимогам.

Дисертант дотримувався вимог академічної доброчесності: всі залучені джерела належно атрибутовані, дотримано вимоги авторського права, надано достовірну інформацію про власні наукові результати.

Повнота викладу положень дисертації в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Результати дослідження ЗАХАРКЕВИЧА Володимира Васильовича належним чином апробовані у публікаціях у наукових фахових виданнях та тезах виступів на науково-практичних конференціях, зокрема у 3 наукових статтях у фахових виданнях України.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Оцінюючи дисертаційну роботу Захаркевича Володимира Васильовича загалом позитивно та відзначаючи її високий науковий рівень, вважаємо за необхідне висловити деякі дискусійні положення, зауваження та побажання щодо її змісту:

1. У дисертації детально проаналізовано компетенцію органів публічної адміністрації усіх рівнів, однак поза увагою залишився правовий статус об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) як суб'єктів реалізації заходів з підвищення енергоефективності на рівні окремої будівлі. Зважаючи на те, що значна частина заходів з термомодернізації здійснюється саме через ОСББ, включення аналізу їхнього правового статусу у контексті взаємодії з органами місцевого самоврядування та Фондом енергоефективності збагатило б дослідження у частині суб'єктного складу відповідних правовідносин.

2. У підрозділі 3.2, де аналізуються напрями формування енергополітики на місцях, здобувач цілком слушно обґрунтовує необхідність розширення фінансових повноважень органів місцевого самоврядування у сфері енергоефективності. Проте конкретні механізми фінансового забезпечення реалізації таких заходів залишилися висвітленими недостатньо деталізовано. Зокрема, поза належною увагою автора залишилися чіткі джерела фінансування місцевих програм енергоефективності, практичний порядок залучення коштів міжнародної технічної допомоги, а також інструменти публічно-приватного партнерства. Більш ґрунтовне дослідження цих

прикладних аспектів дозволило б суттєво підвищити практичне значення сформульованих у роботі рекомендацій.

Висловлені зауваження та дискусійні питання не знижують загальну високу наукову і практичну цінність дослідження, а вказують на перспективні напрями для подальших наукових пошуків автора.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження **ЗАХАРКЕВИЧА Володимира Васильовича** на тему «Правовий статус органів публічної адміністрації у сфері забезпечення енергетичної ефективності» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), є завершеною самостійною науково-дослідною роботою, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують наукове завдання, що має істотне значення для науки адміністративного права, а його автор – **ЗАХАРКЕВИЧ Володимир Васильович** заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Рецензентка

кандидатка юридичних наук,
доцентка, доцентка кафедри
конституційного, адміністративного
та фінансового права Хмельницького
університету управління та права
імені Леоніда Юзькова

Ірина ЛИТВИНЕНКО